

Wyrok z dnia 17 marca 2005 r.

III PK 82/04

Dowolne i jednostronne "przypisanie" przez pracodawcę do wydzielonych zakładowych jednostek organizacyjnych pracownika, który wcześniej nie wykonywał w nich pracy, nie prowadzi do przejęcia tego pracownika przez nowego pracodawcę w razie przejścia na niego tych jednostek organizacyjnych jako części zakładu pracy (art. 23¹ k.p.).

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 marca 2005 r. sprawy z powództwa Wioletty S. przeciwko „A.C.” Spółce z o.o. w R. o ustalenie i dopuszczenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 17 czerwca 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 17 czerwca 2004 r. oddalił apelację pozwanej „A.C.” Spółki z o.o. w R. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 22 kwietnia 2004 r. ustalającego, że powódkę Wiolettę S. łączy z pozwaną stosunek pracy na czas nieokreślony na warunkach pracy i płacy obowiązujących strony w dniu 30 czerwca 2003 r. i nakazującego dopuszczenie powódki do pracy na tych warunkach oraz zasądającego na rzecz powódki zwrot kosztów procesu. W sprawie tej ustalono, że powódka w dniu 15 grudnia 1975 r. rozpoczęła pracę w PP „P.”, a z dniem 1 października 1998 r. stała się pracownikiem strony pozwanej. Przez cały okres zatrudnienia powódka pracowała jako księgowa w dziale księgowości. Do jej obowiązków należały wszelkie prace z zakresu księgowości, w tym obsługa kas oraz wykonywanie poleceń głównego księgowego. W dniu 11 października 2002 r. roz-

wiązано z powódką umowę o pracę z jej winy, ale w toku postępowania sądowego strony zawarły ugodę i na tej podstawie powódka została przywrócona do pracy na poprzednio zajmowane stanowisko. Następnie, w dniu 30 czerwca 2003 r. powódka otrzymała pismo, w którym pozwana poinformowała ją, że w związku z przejęciem części przedsiębiorstwa „A.C.” Spółki z o.o. przez „R.T.” Spółkę z o.o. w R. z dniem 1 lipca 2003 r., od tej daty z mocy art. 23¹ k.p. powódka będzie pracownikiem „R.T.”.

W toku postępowania sądowego pozwana wskazywała, że w związku z zarządzeniem prezesa zarządu z dniem 15 kwietnia 2003 r. została zmieniona struktura organizacyjna, wskutek czego wyodrębniony został wydział blacharsko-lakierniczy, do którego przyporządkowano kasę, wskazując powódkę jako jej pracownika. Kasa ta była podporządkowana głównej księgowej. W tej sprawie powódka nie otrzymała żadnej informacji ani też nie został zmieniony jej zakres czynności. W pozwanej Spółce funkcjonowały dwie kasy - w biurze obsługi klienta oraz w księgowości. W obu tych kasach można było dokonywać tych samych płatności, przy czym dla klientów dogodniejsze było korzystanie z kasy w biurze obsługi klienta z uwagi na godziny funkcjonowania. W tej kasie pobierane były należności za usługi blacharskie, jak i przedpłaty na zakup samochodów. Do obsługi kas nie przydzielono jednej stałej osoby. Kasę w B. obsługiwała zarówno powódka, jak i pozostali pracownicy księgowości, w tym główna księgowa, a także pracownica z działu kadr oraz pracownik W.S. Do obsługi tej kasy pracownicy byli kierowani przez główną księgową. Kierownik stacji obsługi klienta nie wydawał powódce poleceń. W dniu 1 lipca 2003 r. pozwana zawarła z „R.T.” umowę sprzedaży, umowę o współpracy w zakresie likwidacji szkód oraz umowę o przejęciu pracowników. Powódka od lipca 2003 r. świadczyła pracę na rzecz „R.T.”, w której nie zajmowała się kasą, ale całą księgowością, gdyż Spółka ta zwolniła pracowników z działu księgowości. Do Spółki tej nie zostały przekazane żadne sprzęty i urządzenia z kasy lub z księgowości.

W ramach takich ustaleń, Sąd pierwszej instancji uznał roszczenia powódki za uzasadnione. Nie negując dokonanych u strony pozwanej przekształceń, Sąd ten przyjął, iż nie spowodowały one zmian w stosunku pracy powódki, która od początku zatrudnienia wykonywała wszelkie i takie same czynności z zakresu księgowości, jak pozostałe osoby zatrudnione w dziale księgowości u strony pozwanej. Okoliczności te wskazują, że przedmiotem zobowiązania pracowniczego powódka była powiązana z działem księgowości, a nie z wydziałem blacharsko-lakierniczym. Przyporządkowanie jej do tego wydziału było zatem zupełnie dowolne. Także kasa, którą obsługiwała

powódka, nie była powiązana tylko z obsługą wydziału blacharsko-lakierniczego, ale także mechaniczno-powypadkowego, księgowości i salonu sprzedaży. Po przejściu do Spółki „R.T.” powódka nie zajmowała się kasą, wraz z którą miało nastąpić rękome przejęcie powódki, której zlecono zajmowanie się księgowością w miejsce zwolnionych pracowników. Ponadto w pozwanej Spółce nadal funkcjonuje księgowość i w razie konieczności zmniejszenia zatrudnienia ze względu na sprzedaż części zakładu, pozwana powinna przeprowadzić redukcję zatrudnienia z zastosowaniem odpowiednich kryteriów doboru pracowników, a nie dowolną i fikcyjną procedurę rozdzielania pracowników księgowości i przypisania ich do wydziałów podlegających sprzedaży. Ostatecznie Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że do powódki nie miały zastosowania dyspozycje art. 23¹ k.p., gdyż przedmiot jej świadczenia pracy w charakterze księgowej pozostał w pozwanej Spółce i nie był związany z działalnością przejmowanej części. Powódka pozostaje nadal pracownikiem pozwanej, gdyż jej stosunek pracy nie został rozwiązany przez żadne oświadczenia woli ani przez czynności faktyczne, a powódka bezpośrednio po uzyskaniu informacji pozwanej o przeniesieniu jej w trybie art. 23¹ k.p. do innego pracodawcy, zaskarżyła tę czynność pracodawcy w drodze powództwa o ustalenie, z którym pracodawcą pozostaje w stosunku pracy.

Stanowisko takie podtrzymał Sąd Okręgowy, który wskazał, że nie uległo zmianie podporządkowanie powódki głównej księgowej, co świadczy o zatrudnieniu powódki cały czas w pionie księgowości, a nie w wydziale blacharsko-lakierniczym, na bazie którego powstała Spółka „R.T.”.

W kasacji pełnomocnik pozwanej wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku „poprzez oddalenie powództwa o ustalenie stosunku pracy z pozwanym A.C. Spółki z o.o. i o dopuszczenie do pracy powódki”, a także o zasądzenie na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego, alternatywnie domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Jako podstawy kasacji skarżąca wymieniła: 1) zarzut rażącego naruszenia art. 23¹ § 1 k.p. wskutek błędnej wykładni pojęcia „zorganizowanej części zakładu pracy skutkującej ustaleniem, że przejście części zakładu pracy na nowego pracodawcę dotyczy tylko i wyłącznie pracowników bezpośrednio związanych z działalnością przejmowanej części a skoro powódka z uwagi na zakres swoich czynności nie jest związana z częścią zakładu pracy, która przeszła na nowego pracodawcę przez to nie doszło do skutecznego przekształcenia jej stosunku pracy i zmiany pracodawcy”, 2) zarzut

rażącego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - wskutek „sprzecznego ustalenia, że powódka w strukturze organizacyjnej nie była podporządkowana Wydziałowi Lakierniczo-Blacharskiemu i przedmiotem swojego zobowiązania nie była związana z działalnością przejmowanej części zakładu”.

Okolicznością uzasadniającą rozpoznanie kasacji jest potrzeba wyjaśnienia zagadnienia „budzącego poważną wątpliwość i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie. Jak na tle art. 23¹ § 1 Kodeksu pracy należy rozumieć pojęcie części zakładu pracy” oraz czy przejście na nowego pracodawcę dotyczy wyłącznie pracowników bezpośrednio związanych z przedmiotem działalności przejmowanej części zakładu pracy, czy też, jak uważa skarżąca, może dotyczyć także pracowników pośrednio powiązanych ze zorganizowaną częścią zakładu pracy, ale niezbędnych do jego prawidłowego funkcjonowania. Czy zatem pracodawca ma prawo swobodnego kształtowania swojej struktury organizacyjnej w celu wydzielenia zorganizowanej części zakładu pracy, a następnie zawarcia umów przenoszących poszczególne wydzielone części na inny podmiot. Zdaniem skarżącej w związku z uprawnionym wydzieleniem organizacyjnym wydziału blacharsko-lakierniczego, do którego „przypisano” powódkę, a następnie przeniesieniem tego wydziału na nowego pracodawcę, doszło do skutecznego podmiotowego przekształcenia stosunku pracy powódki, która stała się z mocy samego prawa pracownikiem Spółki „R.T.”.

Powódka wniosła o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, twierdząc, że kasacja zawiera dowolną polemikę z orzeczeniami Sądów obu instancji, a powołane w niej „prawo i orzecznictwo nie mają nic wspólnego ze stanowiskiem reprezentowanym przez pozwanego”. Wydzielona przez stronę pozwaną część zakładu pracy nigdy nie była zdolna do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej i zatrudniania przekazanych pracowników, bo nie miała własnego majątku, co w szczególności dotyczyło kasy, w której rzekomo została zatrudniona powódka. Wydzielenie wydziału blacharsko-lakierniczego, z którego powstała Spółka „R.T.” było zatem pozorne i miało na celu pozbycie się powódki, będącej chronionym działaczem związkowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacji nie dawały wystarczających podstaw do jej uwzględnienia. Proceduralny zarzut kasacyjny dotyczący rzekomo rażącego naruszenia art. 233 § 1

k.p.c. nie był uzasadniony, albowiem Sądy obu instancji w sposób uprawniony oceniły, że w stosunku pracy powódki zatrudnionej na stanowisku księgowej u strony pozwanej nie wystąpiły okoliczności powodujące skuteczne przeniesienie jej do pracy w Spółce „R.T.”. Po organizacyjnym wydzieleniu wydziału blacharsko-lakierniczego, w którym powódka bezpośrednio nie pracowała, nie została ona w drodze żadnej czynności prawnej (porozumienia stron lub wypowiedzenia zmieniającego) związana z działalnością tak wydzielonej części zakładu pracy. Przeciwnie, po utworzeniu z tego wydzielonego wydziału Spółki „R.T.”, powódka została do niej „przypisana” jednostronną decyzją pozwanej, ale nadal wykonywała takie same czynności z zakresu księgowości, jak pozostałe osoby zatrudnione u strony pozwanej. Sądy obu instancji nie wykroczyły zatem poza granice swobodnej sędziowskiej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) wykluczając subsumcję ustaleń faktycznych pod normatywne oddziaływanie art. 23¹ § 1 k.p. Skoro bowiem pracownicze zobowiązanie powódki do świadczenia pracy na stanowisku księgowej pozostało u strony pozwanej, a powódka w zakresie przedmiotu świadczenia pracy była nadal podporządkowana głównej księgowej, to cały czas pozostawała w zatrudnieniu w pionie księgowości pozwanej, a nie w wydziale blacharsko-lakiernicznym, na bazie którego utworzono Spółkę „R.T.”. Dla osiągnięcia normatywnego skutku z art. 23¹ § 1 k.p. decydujące znaczenie ma bowiem bezpośrednie powiązanie zatrudnienia pracownika z działalnością wydzielonej części zakładu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1997 r., I PKN 299/97, OSNAPIUS 1998 nr 18, poz. 536). Tymczasem w świetle miarodajnych dla Sądu Najwyższego ustaleń faktycznych (art. 393¹¹ § 2 k.p.c.) nie może podlegać kwestii, że powódka jako księgowa nie była związana w taki sposób z wydziałem blacharsko-lakiernicznym, a w szczególności strona pozwana nie uzasadniła legalności jednostronnego przypisania powódki „z dnia na dzień” do zatrudnienia w tym wydziale, z którego następnie powstała Spółka „R.T.”. W sytuacji dalszego wykonywania pracy przez powódkę na rzecz tej nowopowstałej spółki, jak i na rzecz strony pozwanej, ale jej podporządkowania poleceniom głównej księgowej strony pozwanej, nie mogło być mowy o podmiotowym przekształceniu jej stosunku pracy w trybie art. 23¹ § 1 k.p. (po stronie pracodawczej) tylko dlatego, że w wydzielonej strukturze organizacyjnej, z której powstała Spółka „R.T.”, także istniało zapotrzebowanie na prace z zakresu księgowości, skoro wcześniej w wydziale blacharsko-lakiernicznym nie było oddzielnej księgowości ani kasy. Wprawdzie kształtowanie struktur organizacyjnych zakładu pracy pozostaje w swobodnej gestii pracodawcy, to

pozbawione tej swobody było dowolne, bo jednostronne „przypisywanie” do wydzielanych zakładowych struktur organizacyjnych pracowników, którzy wcześniej nie byli bezpośrednio związani z pracą konkretnych wydziałów, zwłaszcza że pozwana w kasacji nie zawarła ani nie przeprowadziła żadnych wywodów prawnych, które mogłyby uzasadniać lub przemawiać za stanowiskiem o skutecznym jednostronnym rozmieszczaniu („przypisywaniu”) pracowników do konkretnych struktur organizacyjnych pozwanego pracodawcy. Oznacza to, że sytuacja prawna powódki jako pracownika działu księgowości podlegałaby normatywnemu oddziaływaniu art. 23¹ § 1 k.p. tylko wtedy, gdyby wcześniej pracowała w księgowości wydzielonego wydziału blacharsko-lakierniczego lub została przydzielona do takiej pracy w drodze legalnej czynności prawa pracy (porozumienia stron lub wypowiedzenia zmieniającego jej organizacyjne podporządkowanie w zakresie miejsca wykonywania pracy).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił niemającą usprawiedliwionych podstaw kasację, nie orzekając o żądaniu powódki zasądzenia od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego z uwagi na to, że wniesiona odpowiedź na kasację została podpisana wyłącznie przez powódkę a nie przez pełnomocnika procesowego uprawnionego do występowania w postępowaniu kasacyjnym.

=====